

Чорноморська транспортна зона України та розвиток мультимодальних технологій на Півдні України

Моржов І.С.

Національний авіаційний університет, Київ

Науковий керівник – к.іст.н. Чайка Наталія Григорівна

Ключові слова: транспортна система, транспортна інфраструктура, інфраструктурний індекс, транспортна стратегія, інтеграція.

У сьогоденних умовах основним курсом України є міцно затверджений інтеграційний напрям до Європейського союзу. Транспортна мережа України у 2017 році була включена до транс'європейської програми розбудови єдиної транспортної системи TEN-T. Дуже гостро постає питання про приведення українського інфраструктурного забезпечення, адміністративного контролю та рухомого складу до європейських стандартів.

Мультимодальні перевезення – перевезення вантажів двома або більше видами транспорту на підставі договору мультимодального перевезення з урахуванням основних положень мультимодальної технології, а саме: єдиний перевізник, єдиний пакет документів, єдина відповідальність, єдиний тариф, доставка типу «від дверей до дверей».

TEN-T – програма, що складається з сотень проектів – визначених як дослідження або роботи – кінцевою метою яких є забезпечення згуртованості, взаємозв'язку та взаємодії транс'європейської транспортної мережі, а також доступу до неї. Проекти TEN-T, які розташовані в кожній державі-члені ЄС та країн східного партнерства, охоплюють усі види транспорту.

Згідно економічного районування України, до причорноморського регіону відносяться Одеська, Миколаївська, Херсонська області (станом на 5 травня знаходиться під тимчасовим контролем збройних сил РФ) та АР Крим (наразі окупована територія). Причорноморський економічний регіон є вікном міжнародної торгівлі для України і транзитним хабом для потенційних західних партнерів. У таблиці нижче наведені дані про економічний внесок областей у ВВП країни.

Частка областей регіону у ВВП України [1]

	2017		2018		2019	
	Номінально млн. грн	У відсотках	Номінально млн. грн	У відсотках	Номінально млн. грн	У відсотках
Одеська	149530	5	173241	4,9	197209	5
Миколаївська	69371	2,3	79916	2,2	92459	2,3
Херсонська	47868	1,6	55161	1,5	61955	1,6

Регіон належить до Чорноморської пан'європейської транспортної зони [3]. З 4х пан'європейських транспортних коридорів (№ 3, 5, 7, 9) [2], два з яких проходять територією причорноморського регіону.

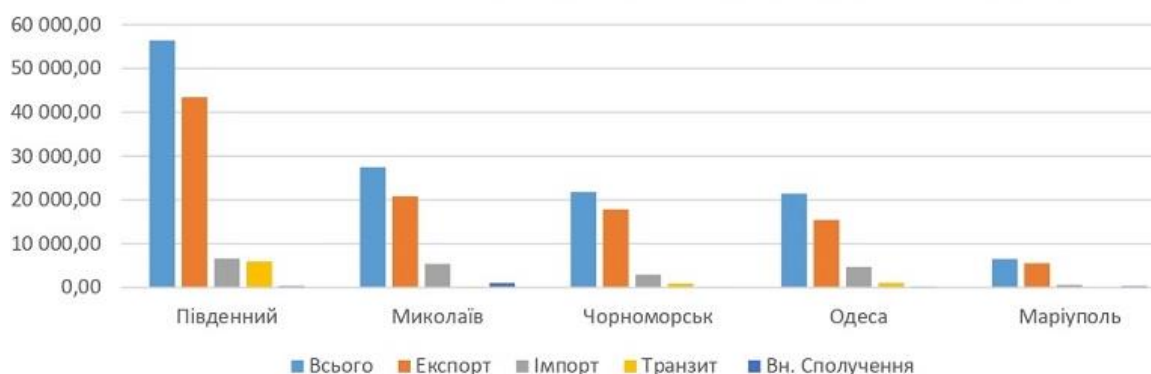
Коридор №7 “Дунайський” – річковий шлях, що проходить Дунаєм територією Австрії, Угорщини, Югославії, Болгарії, Румунії, Молдови та Одеською області України. На території України до його складу входять 2 два вантажні порти: Ізмаїльський морський торговий порт, Ренійський морський торговий порт дає змогу пройти Сулинський канал і Головний судноплавний шлях «Дунай – Чорне море».

Коридор №9 - Гельсінкі - Київ (Москва) - Одеса (Кишинів) - Димитровград (Фінляндія), Росія, Литва, Білорусь, Україна, Молдова, Румунія, Болгарія, Греція. На території України до його складу входять порти Одеса та Південний.

У рамках Європейського проекту ТРАСЕКА Одеса, а саме порт Чорноморськ відіграє роль одного з основних пунктів на шляху Європа – Кавказ – Азія.

Станом на 2020 рік тільки через 4 головні порти Причорноморського регіону було перевезено близько 138,89 тис. тон вантажів, 108.817 з яких було оброблено портами Одеської області, з яких 61.665 пройшло через порт «Південний».

ТОП - 5 портів України, 11 міс., тис. тонн

Топ -5 портів за вантажообігом 2020рік [3]

Причорноморський регіон краще інших підходить для реалізації перевезень за мультимодальною технологією, адже він, акумулюючи значно більші об'єми вантажів завдяки своєму портовому статусу, повсякчасно залучає автомобільний, залізничний і авіаційний типи транспорту. Акцент застосування транспортних шляхів не тільки для української торгівлі, а й для транзиту вантажів за міжнародними транспортними коридорами, стимулює розвиток інфраструктури всіх видів транспорту.

Законодавчо-нормативною основою мультимодальних перевезень в Україні є Закон України «Про мультимодальні перевезення» прийнятий від 17.12.2021 року [4].

Мультимодальні перевезення в Причорноморському економічному регіоні доречні на базі водного та залізничного транспорту. Враховуючи концентрацію вантажопотоків, міжнародних транспортних коридорів була б доречною розбудова мультимодальних транспортних логістичних центрів та мультимодальних терміналів в основних транспортних вузлах областей (Одеса, Миколаїв, Херсон).

Розвиток транспортної інфраструктури Причорноморського регіону за умов загального впровадження реформ, реставрації наявної інфраструктури та розбудові нової за новітніми технологіями здатний зробити значний внесок до економіки країни шляхом надання транзитних послуг.

Українська економіка може отримати суттєві фінансові прибутки за умов реалізації свого транзитного потенціалу. Причорноморський регіон у транзитній системі України відіграє роль морського вікна до світового ринку, крізь який проходять міжнародні транспортні маршрути із Європи до Азії.

За відсутності доступу (блокади) українських портів страждає не лише українська економіка. Під загрозою голоду можуть опинитися країни Африки, адже у портах України заблоковані 4,5 млн тонн зерна, - пише Forbes[5]

Список використаних джерел:

1. Валовий регіональний продукт України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2021/zb/04/zb_vrp_2019.pdf
2. Пан'європейські транспортні коридори. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://en.wikipedia.org/wiki/Pan-European_corridors
3. Топ – 5 портів України за вантажообігом. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.uspa.gov.ua/pres-tsentr/novini/novini-ampu/18038-vantazhoobig-top-5-portiv-ukrajini-za-11-mis-2020-roku>
4. Закон України “Про мультимодальні перевезення”. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1887-20#Text>
5. У портах України заблоковані 4,5 млн тонн зерна”. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://forbes.ua/news/u-portakh-ukraini-zablokovani-45-mln-tonn-zerna-oon-poperedzhae-pro-globalnu-prodovolchu-krizu-02052022-5764>